

технологія дослідження та картографування мозкової активності актора, яка в сценічному мистецтві перетворюється на унікальний інструмент професійного розвитку та творчої трансформації (застосовується моніторинг активності мозку під час акторської діяльності, реєстрація емоційних та когнітивних реакцій, аналіз нейронних зв'язків при перевтіленні).

Варто згадати й емоційну драматургію на основі нейронних мереж Джессіки Чен (США), у постановках якої актори взаємодіють з технологіями штучного інтелекту.

Імпровізаційний театр з machine learning — інноваційний мистецький формат, де штучний інтелект є співтворцем театральної дії, генеруючи унікальні сценарні рішення в режимі реального часу. З такими типами взаємодії, як актор vs AI, актор + AI, повна AI-генерація сценарію, адаптивне сценарне налаштування.

Саме навчання акторському мистецтву активно використовує нові технології, які поступово переходять у буденність. Наприклад, у школі перформативних мистецтв (Берлін) навчання відбувається через нейротехнології, є курси з віртуальної режисури, а також психофізичний тренінг з доповненою реальністю.

Щодо України можна навести приклад театральної лабораторії “NewStage”, де відбувається підготовка акторів для гібридних постановок, є курси з психологічної резистентності, мультимедійні техніки перформансу.

Отже, сучасне сценічне мистецтво впевнено технологічно еволюціонує, дійсно перетворюючись на простір художніх експериментів як провідник наявних соціокультурних змін сьогодення, намагаючись зберігати свою найголовнішу й найціннішу ознаку — здатність, вражаючи, торкатися людських сердець.

О. Сергієнко

СУЧАСНЕ СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО: ЕСТЕТИКА ВІЗУАЛЬНОГО ГЛЯДАЦЬКОГО СПРИЙНЯТТЯ

О. Serhiienko

CONTEMPORARY PERFORMING ART: AESTHETICS OF VISUAL SPECTATOR'S PERCEPTION

Як відомо, не останню роль у затвердженні принципів естетичної організації візуального контенту в площині сучасного глядацького сприйняття відіграє зріст впливу соціальних мереж, відеохостингів та трендів, які вони в останній час задають. Інколи вплив настільки відчутний, що митцям доводиться прислухатись до «голосу соцмереж», вносячи правки або повністю перероблюючи майже готову роботу через незадоволення зовнішнім виглядом персонажа («Їжак Сонік»). Сучасний глядач не подарував би Дені Вільневу в «Дюні» та «Дюна: частина друга» хронометраж у 155 і 166 хвилин відповідно, якби не отримував насолоду від візуальної складової, що поєднує давньоєгипетську та близькосхідну естетику та є невіддільною частиною для розуміння світу «Дюни».

Шоу від HBO «Гра престолів», яке, безсумнівно, змінило правила гри, перетворивши сучасні серіали на мистецтво, перші сезони якого тримались на основі книг, стало ще більш популярним навіть після того, як сценаристи вичерпали доступний літературний матеріал та пішли невдалим шляхом власної фантазії.

Значною мірою цьому також посприяла естетична складова (в основу якої було покладено здебільшого естетику Середньовіччя) атмосфери всесвіту «Льоду та полум'я»: від символізму костюмів до вибору локацій. Ще одне культове шоу від NBC «Ганнібал» можна назвати втіленням естетики, оскільки саме вона є ґрунтом, на якому будується серіал.

Проте, слід зазначити, що саме завдяки впливу подібної неймовірної естетизації деяких героїв-антагоністів, глядач симпатизує їм та виправдовує насилля, яке ними вчиняється.

Наведені приклади важливі для розуміння впливу естетичної складової на глядацьке сприйняття, адже подібні тенденції простежуються й в інших проєктах. Так, приміром, дизайнерів стало вже звичним проводити покази колекцій не на звичайних подіумах, а в екзотичних локаціях: музеях (Chanel у музею Метрополітен), палацах (Dior у замку Драммод), віллах (Оксана Караванська) і навіть туристичних місцях посеред міста (Valentino на Іспанських сходах у Римі).

Сучасний театр також все частіше робить ставку не лише на талановитий акторський склад та режисуру, а й на оригінальну сценографію, часто з мінімальними витратами, створюючи власну, неповторну естетику вистави. Так, британська режисерка Джозі Рурк поставила шекспірівського «Коріолана» в колишньому складському приміщенні. На невеликій за розміром сцені з мінімальними можливостями режисерці вдалось передати весь пафос трагедії. Так, епічний штурм Каріол сценографічно вирішено дожиною стільців, драбиною та проєкцією на стіну задника. Написи, що дуже нагадують вуличне мистецтво графіті, костюми, що поєднують сучасність та лише натякають естетику античного Риму, використання сучасного музичного оформлення роблять виставу хорошим зразком постмодерного втілення Шекспіра.

Ще одним прикладом є британський мюзикл «Six» у стилі поп-концерту, створений композиторами Тобі Марлоу та Люсі Мосс. Мюзикл, що ґрунтується на історичних фактах про шістьох дружин Генріха VIII, можна вважати вдалим постмодерним експериментом не лише з погляду музичної складової. Ненав'язлива сценографія, сповнена відсилань до архітектури й костюмів часів Тюдорів та поєднана із сучасними тенденціями, створює неповторну мінімалістичну естетику, якої цілком достатньо, аби гідно оцінити задум художника.

В обох випадках глядач не відчуває прірви між сьогоденням та дією, що розгортається в інші часи, адже сценографія поєднує їх, тим самим роблячи героїв ближче до сприйняття сучасного глядача, не втрачаючи, однак, характерних історичних особливостей.

Отже, слід сформулювати: невіддільна умова вдалого втілення візуальних експериментів у річизі створення органічної художньої форми — хорошиий смак і високий рівень естетичної культури режисера й художника-постановника, що, у свою чергу, формує естетичні структури глядацького сприйняття.